

Faldende niveau i The Crown, men stadig fremragende tv

Publiceret 13/12/2020 i [Kultur/TV](#) af [Nikolaj Bøgh](#)

TV // ANMELDELSE – *The Crown* er stadig en fremragende serie i den seneste sæson 4, men niveauet er faldet klart i forhold til de øvrige sæsoner – navnlig i forhold til de to første. Der er gået lidt for meget sladderblad i det rigeligt stærke fokus på Charles og Diana, som desuden er meget ensidigt skildret med ham som en selvoptaget og kold person og hende som et uskyldigt og lidt naivt offer for et menneskefjendsk monarki. Det er en fremstilling, vi ofte har hørt. Derfor er den heller ikke særlig interessant at få gentaget her. Og den lever ikke op til seriens sædvanligvis meget nuancerede skildring af hovedpersonernes liv og personlighed, skriver Nikolaj Bøgh.

I den seneste måned har man på Netflix kunnet opleve 4. sæson af den meget populære, kostbare og på mange måder fascinerende serie *The Crown* om den britiske [Dronning Elizabeth IIs](#) liv og regeringstid fra hendes bryllup med græsk-danske prins Philip i 1947 og nu foreløbig frem til Margaret Thatchers afgang som premierminister i 1990.

Opretholdelsen af kronens – monarkiets – værdighed og centrale rolle som samfundsmæssigt omdrejningspunkt bliver styrende for navnlig Elizabeths virke

Det er grundlæggende fantastisk godt og underholdende tv, som helt berettiget har fået millioner af fans verden over.

Serien skildrer hovedpersonernes personlige udvikling og håndtering af deres krævende offentlige roller i et hastigt udviklende og ofte meget problemfyldt britisk samfund. Helt centralt i serien står naturligvis portrættet af Elizabeth og med- og modspillet med hendes mand, prins Philip.

Storartede skuespilpræstationer

Rundt om hovedpersonerne Elizabeth og Philip tegner serien meget stærke – og ofte ganske kritiske – portrætter af nøglepersoner i britisk historie som Winston Churchill, Anthony Eden, slægtens smertensbarn Hertugen af Windsor, dens kloge ”onkel” Lord Mountbatten, Margaret Thatcher og mange, mange andre interessante skikkelser.

Der er fremragende skuespilpræstationer imellem, ikke mindst John Lithgows skildring af Winston Churchill er mindeværdig. Hovedpersonerne fungerer virkelig godt i både den unge og den lidt ældre udgave, ligesom Greg Wise er strålende som den yngre Mountbatten, mens han uretfærdigt er lidt reduceret til et gammelt fjols i Charles Dances ældre model.

I det hele taget har de to første sæsoner af *The Crown* været absolut de bedste.

Monarkiet frem for alt

Titlen *The Crown* rummer nøglen til, hvad der bliver bestemmende for det unge ægtepars liv, og i særlig grad afgørende for Elizabeths succes som dronning. Opretholdelsen af kronens – monarkiets – værdighed og centrale rolle som samfundsmæssigt omdrejningspunkt bliver styrende for navnlig Elizabeths virke.

Både når hun insisterer på at opnå kundskaber, der bedre sætter hende i stand til at udfylde rollen som statsoverhoved, og når hun i en række sammenhænge sætter sig selv og sine egne og familiens umiddelbare behov til side for at opretholde kronens samfundsmæssige position. ”Monarki er et kald fra Gud”, som hendes farmor, Dronning Mary, forklarer hende på et tidligt tidspunkt i serien.

Et vigtigt gennemgående tema i *The Crown* er beskrivelsen af Elizabeths udførelse af sin konstitutionelle rolle og den

balancegang, der i en række sammenhænge er mellem egne synspunkter og sympatier og politikernes ønsker og holdninger

Men ansvaret overfor kronen spiller også en afgørende rolle for Philip, som i begyndelsen har meget vanskeligt ved at acceptere sin rolle som prinsgemal og den oplagte nr. 2 i ægteskabet, men gradvist mere og mere forstår og efterlever den formaning, som hans svigerfar Georg VI gav ham, da han forklarede, at hans afgørende opgave var at støtte sin hustru i hendes dronningegering.

Det store modbillede er hertugen af Windsor, der svigtede sit kald som konge for at blive gift med den fraskilte Wallis Simpson. *The Crown* tegner et dystert billede af ham og de valg, han har truffet, som satte hans egne umiddelbare interesser over monarkiets.

Individualismens trussel i *The Crown*

En vigtig person i seriens første sæsoner er Dronningens privatsekretær, Alan "Tommy" Lascelles, der også har udfyldt samme meget betroede funktion for både Georg VI og hertugen i hans korte tid som Edvard VIII. Han forklarer i en helt central scene, hvad der gik galt for farbroren:

"Det er i de små ting, råddenskabene begynder. Gør det forkerte en gang, så er det nemmere at gøre det igen. Gør det individualistiske en gang, så er det nemt at gøre det igen. Hvad angår din onkel, startede det med, at han kun ville anvende Buckingham Palace som kontor og York House som sit hjem. Så holdt han op med at gå i kirke, så besluttede han at ville sælge Sandringham.

Han afskedigede hoffolk, der havde tjent under hans far til fordel for yngre, upålidelige ansøgere. Selvfølgelig så ingen abdikationen komme da, men egoet, selvoptagetheden, individualismen – råddenskabene – var sat ind. "

Forholdet til farbroren udfordrer Elizabeths kristentro og grundlæggende ønske om at vise tilgivelse, men hun ender med i stedet at måtte bede om tilgivelse for selv at være et uperfekt kristent menneske, der i sidste ende må sætte grænser for tilgivelsen.

Balancen mellem politikere og monark

Et vigtigt gennemgående tema i *The Crown* er beskrivelsen af Elizabeths udførelse af sin konstitutionelle rolle og den balancegang, der i en række sammenhænge er mellem egne synspunkter og sympatier, og politikernes ønsker og holdninger.

Dronningen og alle seriens premierministre kæmper med at finde balancen, men ender som oftest med en dyb gensidig respekt og forståelse

Rammen er her først og fremmest Dronningens audiensværelse og hendes samtaler med skiftende premierministre fra Winston Churchill til Margaret Thatcher, hvor begge parter ofte føler hinanden på tænderne og i fællesskab finder ud af, hvordan arbejdsdelingen mellem de folkevalgte og det arvede embede går.

Dronningen og alle seriens premierministre kæmper med at finde balancen, men ender som oftest med en dyb gensidig respekt og forståelse.

Vigtige eksempler fra de første sæsoner er Churchills udtalte frustrationer over prins Philips ønsker om at ændre grundlæggende på den 1000-årige kroningsceremoni i 1953, Elizabeths egen store skepsis overfor Edens politik under Suezkrisen, der ender med et pinefuldt nederlag og tab af ansigt for det engang så stolte britiske imperium, og hendes forsøg på at forhindre Macmillan i at gå af som følge af Profumoskandalen.

Tvivlsomme vinklinger i 4. sæson

I den nye sæson er vi rykket meget tæt på vore dage, og *The Crown* skildrer begivenheder og personer, som mange husker tydeligt og har en holdning til. Samtidig er den blevet mere ensidig i sin udnævnelse af helte og skurke, og ikke mindst forholdet mellem prins Charles og prinsesse Diana, som fylder rigtig meget – og også for meget – i denne sæson, repeterer en fortærsket kliche om det følelseskolde kongehus overfor den naturlige og velmenende Diana.

Charles fremstår som en selvoptaget og kold person, mens hans stakkels unge hustru er et uskyldigt og lidt naivt offer. Det bliver vi ikke meget klogere af, og omtalen navnlig i Storbritannien har da også været kritisk overfor den skarpe vinkling, som også er fremkommet ved at redigere væsentligt i de ting, vi rent faktisk ved om deres relation.

Begivenheder og samtaler er konstrueret, så de passer til vinklen, og selv om seriens forfatter Peter Morgan har udtalt, at historien overordnet er sand, så viser sæsonen tydeligere end tidligere, at der et langt stykke af vejen er tale om fiktion og ikke historieskrivning.

Den britiske kulturminister Oliver Dowden, har i den forbindelse krævet, at Netflix før hvert afsnit gør tydeligt opmærksom på, at *The Crown* ikke er virkelighed, men fiktion.

Thatcher var liberalkonservativ og snarere optaget af at "disrupte" det britiske samfund end af at bevare traditionelle værdier og strukturer, og det fanger serien meget godt

Med den meget negative skildring af prins Charles har Netflix været under mistanke for at være skjulte fortalere for republikanisme, og med så ensidig en stillingtagen risikerer serien selv at blive til en historisk aktør, som påvirker kongefamiliens manøvrerum, i stedet for blot at skildre historiens gang.

Lidt på samme måde som den tabloidpresse, der både ophøjede prinsesse Diana så proportionsløst og til slut endte med at koste hende livet.

Monarki i det 20. og 21. århundrede er en skrøbelig størrelse. På en gang så mærkeligt u-samtidigt i en moderne verden, men samtidig så uundværligt for sammenholdet blandt mennesker og samfundets forankring i historie og dybe, grundlæggende værdier. Det gør krav på en rimelig grad af takt og følsomhed, både af tabloidpresse og streamingtjenester.

Thatcher – noget karikeret, men også interessant skildret

Et andet område, hvor den nye sæson ikke er på sædvanligt niveau, er i skildringen af periodens historiske og politiske begivenheder. Thatcherperioden er præget af en ret negativ, indimellem nærmest karikeret skildring af Margaret Thatcher, ligesom visse politiske forløb ikke er særlig troværdigt skildret.

Det forekommer eksempelvis ganske usandsynligt, at Dronning Elizabeth bevidst skulle have lækket en uenighed med Thatcher om Sydafrika-sanktionerne til pressen.

At Dronning Elizabeths to evnesvage kusiner skulle være løjet døde overfor hende og søsteren, prinsesse Margaret, og tilmed forfalsket i den engelske adelskalender Burke's Peerage, virker ganske langt ude, og er også blevet imødegået af deres nulevende familiemedlemmer

Meget interessant og troværdigt er til gengæld skildringen af Thatcher som en oprører mod det britiske standssamfund og hendes modvilje imod nedarvede privilegier. Thatcher var liberalkonservativ og snarere optaget af at "disrupte" det britiske samfund end af at bevare traditionelle værdier og strukturer, og det fanger serien meget godt.

Stadig yderst seværdig trods tvivlsomme valg

The Crown har i denne sæson flere andre knapt så troværdige elementer.

At Dronning Elizabeths to evnesvage kusiner skulle være løjet døde overfor hende og søsteren, prinsesse Margaret, og tilmed forfalsket i den engelske adelskalender Burke's Peerage, virker ganske langt ude, og er også blevet imødegået af deres nulevende familiemedlemmer fra dronningemoderens Bowes-Lyon-slægt.

Trods faldende niveau og diskutabile detaljer er *The Crown* fortsat en meget seværdig og underholdende tv-serie, og den vil helt sikkert også nå et stort og engageret publikum, når femte og sidste sæson efter planen bliver offentliggjort i 2022.

[LÆS FLERE ARTIKLER AF NIKOLAJ BØGH HER](#)

Fotos: Netflix/PR.

- NIKOLAJ BØGH
- SENESTE ARTIKLER

Nikolaj Bøgh (født 1969) er cand.scient.pol. og kommunikationsrådgiver, rådmand og formand for Kultur- og Fritidsudvalget på Frederiksberg (C) samt konservativ folketingskandidat på Frederiksberg. Han har skrevet en række bøger, herunder "Hækkerup" om den socialdemokratiske udenrigsminister m.m. Per Hækkerup og "Brødrene Møller" om de fremtrædende konservative politikere Aksel og Poul Møller. Hans seneste bog er "100 historier fra Frederiksberg", der udkom i marts 2019.